

Posudek bakalářské práce Antonína Seidela *Sartoriho kritika reformy italského volebního zákona z roku 1993*

Autor posudku: **Jiří Koubek**

Práce Antonína Seidela je víceméně korektním zpracováním problematiky již velmi důkladně probádané - konce italské první republiky a volební reformy tento zlom doprovázející. Tematicky je tedy širší než avizuje název práce (Sartoriho kritika), což je bezpochyby ku prospěchu věci. Reflektuje též D'Alimonteho kritiku (včetně textu napsaného společně s Chiaramontem), Katzovu studii, ale také některé starší debaty týkající se fungování první republiky či polemiky se Sartoriho polarizovaným pluralismem (Scully, Tarrow, Morlino, Bělohradský a další). Celkově vzato je ale originalita a badatelský přínos práce jen průměrný.

Hlavní tezí, kterou autor víceméně přejímá od Sartoriho a dalších, je, že volební reforma roku 1993 selhala, jelikož nevedla ani k redukci fragmentace, ani k nastolení akceschopných vlád, jak se od ní očekávalo. Přispěla naopak k bipolárnímu formátu (byť pochybnému – široké koalice sestavované v reakci na vyděračský potenciál malých stran) i k jasnějšímu vzorci alternace u moci, ovšem bez blahodárných účinků na italský stranický a politický systém jako takový. Posledně jmenované dva efekty by navíc, jak si autor všímá, pravděpodobně nastaly i bez volební reformy – v důsledku hluboké transformace italského stranického systému započaté již před reformou (sociálnědemokratická mutace a plná systémová integrace italských komunistů, obdobná moderace MSI na opačném konci ideologické škály, zhroucení středového pólu DC a faktické vymizení ostatních stran italské „pětky“ 80. let).

Autorovi též neuniká, že hlavní „problém“ systému Mattarella spočíval – navzdory učebnicovým poučkám a simplifikovaným aplikacím Duvergerových zákonů – ve většinové (nikoli poměrné) složce, tedy v její pobídce k slepování mnohačetných „vábničkových“ koalic. Z hlediska světové politologie se však až dosud jedná o dávno známé, a v tomto smyslu triviální poznatky.

Textu by tedy prospělo, kdyby se Seidel pokusil nalézt nějaké *obhájce* volební reformy 1993. Její zdrcující kritika je z dnešního pohledu něčím natolik nekontroverzním, že ukázání opačné pozice italské debaty (případě alespoň obecné obhajoby smíšených systémů) by mohlo Seidelův počín učinit badatelsky zajímavějším a užitečnějším. Autor také mohl zajít podstatně dále ve své kontextualizaci ve směru budoucím, tedy „od Mattarella k Porcellu“. Součástí textu sice je letmé nastínění parametrů této druhé italské volební reformy z roku 2005 – chybí však jakékoli zhodnocení a pokus o srovnání obou reforem.

Kritickému zamyšlení ostatně mohla – a měla – být podrobena též samotná Sartoriho kritika, zejména její sporné srovnání se zkušeností francouzské transformace od IV. k V. republice, ale také od toho odvozené Sartorim navržené řešení (středně silný dvoukolový systém pro většinovou složku namísto prvního v cíli).

Potud výhrady ve smyslu jak učinit vcelku průměrnou (snad ve smyslu „lepšího průměru“) práci lepší. Vážnější jsou některé výhrady k tomu, co autor *napsal*, než k tomu, co napsat mohl a nenapsal.

Hrubou nepřesností je, píše-li v rámci popisu volebního systému 1. republiky (na str. 25) o *děliteli* Imperiali! Student, který si je vědom silně proporčních účinků prvorepublikového systému, by měl korektně a přísně rozlišovat mezi *dělitelem* Imperiali (Imperiali HA, silně disproporčním, mnohem více než například „standardní“ d'Hondt) a *kvótou* Imperiali (Imperiali LR, jen mírně napomáhající větším stranám).

Ne zcela přesně – a rozhodně nedostatečně – je též vysvětlen princip *scorpora*, tedy úhelného kamene smíšeného systému s částečnou korekcí.

Autor se též nevyvaroval jistých formálních prohřešků. Závěrečný seznam literatury se nedrží jednotného způsobu uvádění bibliografických údajů. Navíc se zdá být v některých ohledech inkompatibilní s textem (bohužel se to týká právě Sartoriho děl – roky vydání uváděné přímo v textu, např. str. 34, nesouhlasí s údaji v seznamu literatury).

Doporučuji práci k obhajobě s hodnocením **dobře**.

V Praze dne 11. 9. 2012